

נאום ראש הממשלה בפני משלחת הסקר של המגבית היהודית המאוחדת
(תורגם מן המקור האנגלי) - 28.10.1963

(להלן דרכי ראש הממשלה, מר לוי אשכול שהושמעו אתמול בטלון ה"פלך דוד"
בפני משלחת הסקר של המגבית היהודית המאוחדת:)

אדוני הילד, חברים יקרים,

דוטה, שלא בעזרתה אף מכנס אחד של משלחת-הסקר, מנועד בישראל; אף-על-פי-כן היו המגע הישיר וחילופי-הדעות הגלויים מדי פעם בפעם חשובים ורבי-ערך לגבי דיוע. תקוותי הכנה היא, כי סגורם זו שכווננו תמשך ותתחזק.

בשלוש השנים החולפה עמד ידדי, מר יוסף מאירהוף, בראש משלחתכם ומפולח המגבית בארה"ב. רצוני, כי תדעו מה רכה ההערכה שאני רוחם למסירותו ולעבודתו. בניחודי את הודותי לו, כולל אני, למעשה, כל אחד מכם.

הערב הייתי רוצה לגעת בא-אילו נקודות הנוגעות ליחסי-החוף של ישראל, בכמה בעיות פנימיות, ובשיתופה-המעשה שלנו, המתגלמה בנוכחותכם באולם זה.

יחסי חרץ

הנה נפתח במספר התפתחויות ביחסינו הבינלאומיים והאזוריים בהודשים האחרונים הללה לבשב רוח חרשה בשמי היחסים הבינלאומיים. אנו מקווים, כי במרוצת- הזמן יתנו השפעותיה אומותיהן אף במזרח התיכון.

ידדי, משלחת-הסקר הראשונה שלכם באה לכאן לפני חשע שנים. אלה מביניכם שהיו אז באותה קבוצה, חזו מכופות בעפרים ובערות לובשי-סדים, הבאים הביתה להופעה, כשהם נושאים על כתפיהם אותם רובים, העפויים לשמשם בשעת צרה. דווקא מעדם שמראה זה איבנו עוד חזון בפרץ כיום, אל גיהמם לשאננות.

מנהיגי-ערב אינם סחמיצים אף הזדמנות אחת לאיים בהשמדת ישראל. בעצרות-עם ענקיות, בהמונעודויות פרטיות, ובהתפזרות ברדיו בטלביזיה ובעתונות - כל אלה סגנוצלים כדי לחזור ולהשמיט את האיום.

כתוצאה מחזרה בלתי-מוסקת זו, סועדים וטורגלים עמי-ערב וחלוש הערבי לשנאת ישראל וספמים בכליון עיניים להשמדתה.

בשנות ששבר הסברתי בכנסת את קו- הסדיניות שלנו, לגבי גישתם של אייביבו.
עמדתי על הצורך להסתמך על כוחנו שלנו. ציינתי את האחריות, הרובצת במיוחד על
המעצמה הגדולה, לקיום השלום באיזור. חזרתי והדגשתי את שאיפתנו לשלום. תשובת
הנשיא נאצר, כפי שראיתם, לא אחזה לבוא. למחרת היום, בבואם שנשא בטואז, אשר
נשיא מצריים, כי בנאומו בכנסת התקפתי את מצריים. הוא טען, כי ישראל היא בסיס-
תוקפנות וכי טמה לה את ההתפשטות-כספרחה.

יודי, כל אדם בר-דעת אינו יכול שלא לחשוב על מעבותיו של נאצר. ישראל
חובעת בהתמדה חרזה לא-תוקפנות עם מצריים, ומירוק-נשק מוחלט חחת פיקוח וביקורת
הדדיים. מדיניות זו עומדת בטיבה.

התשובה המחמדה להצעתנו היא זיון סוגבר והכנות גבו ישראל.
כן יש לציין את העובדה, כי כסויות-נשק גדולות, ביוז צבאי ותמיכה כספית
מסייעים להינתן למצריים. אלה מאפשרים למצריים לאיים על ישראל ולבצע התערבות
צבאית בחיפן וכן בסכסוך בין אלג'יר לסרקו.

הגישה השעה, כי לא רק ישראל בלבד תעמוד על מעבותיו של נאצר, כי פחד
מפני ישראל, הוא שמכתיב את הזדקקותו לנשק, אלא כי בעוד שחנך כדי התכוננות להתקפה
על ישראל, מפעיל הוא נשק זה בשאר ארצות ערביות.

אשר לנו, איני יודע דרך טובה יותר ליישוב הסכסוכים מאשר נטישת התוקפנות
וגיהול משא-ומתן לשלום. זהו, אחר ככלות הכל, הנדשא הבסיסי של מגילת האו"ם, אשר
מטילות מצריים וישראל כאחת תמרות עליה; וסבורני, כי זו אף המגמה השוררת כיום
בעולם.

כלום לא ייטיב איפוא, הנשיא נאצר לעשות, אם יחול מלשקשק בחברותיו בחחת זאת
יערוך עמי תחרות לספן קידומו וכינונו כאחד של השלום באסדרה החיבוני?
בטקום להשתמש בסכומים כה עצומים בעבור כלי-נשק, בפלי כוח היסני יותר ויותר,
יכולים היו הערבים להתחרות עמנו בחתירה לשלום.

הם היו יכולים להפנות סכומים אלה להיסול הרעב והמחלות, הדלות והבערות- מקרב

פסיהם באיזור זה.

דומה, שיש לאל-ידי לומר דברים אלה, עזות וגלויות אני עושה כן משום שאף אחד איבד יכול, כמסתבר, לחשוב שהם באמרים מתוך עמדת-חולשה. איבד מניח, אף לרבע, כי משהו מעלה על דעתו, כי ישראל מציעה שלום מחסת חוסר-כוח. הנשיא נאצר עצמו הודה בהזדמנות מסוימת, כי "הערבים פדיין אינם מוכנים" כדי לחסל את ישראל, וכי דרוש לו זמן להכנות טמושכות, בטרם יהיה דבר זה אפשרי.

מסיבה זו ומתוך כך שאני במרה בזדקת פניינצור, פנינו אל מופעת הנסחון, לאחר הרצח הסורי של פני בנינו באלסנור, ישוב צעיר בגליל.

למזלנו, אין יחסי-החוך שלנו מובבלים לבעיות הקשורות במלחמה ובסניעת מעשי-איבה. בזירה העולמית, נתנה ישראל הרומה חיובית בתכניותיה לשיחוף-פעולה בארצות מתפתחות. מאסנור בקלימת עמלים חדשים, פיתוח החקלאות וההסקייה, יישוב אנשים על הקרקע, בגיית עיירות נערים, חיבור הנער, פיתוח מסדות טמסל, מדע ושירותים, שיפור קואופרטיבים וארגון עבודה - כל אלה חולקים אנו בשמחה עם מספר רב של אומות, שקיבלו עצמאותן זה מקרוב. הנסיון שרכשנו - ואשר בו יש לכם חלק - מנצל בשיחוף-פעולה עם מדינות ידידותיות בשלוש יבשות. כפי שאמם יודעים, חולקים כאגף ישראלים את להטם החלוצי, בסיועם המצטבר ותחומת-היפור שלחם עם יודים בארצות רבות. הייתי מכנה גברים ובשים מסורים אלה, "גדוד שיחוף הפעולה והפיתוח של ישראל". באותו אופן המתתמו כאן, כפי שאולי שמעתם, כ-4.500 משתלמים וספורנטים, במחקרים ובמסיבירובים. הם נוכחו לדעת, כי ישראל מקדמת פניהם בידודות, אחת ושורין.

הכבית זו מופעת כוח מוסרי וסאמנים כלכליים גדולים. בעת ובפונת אחת הרי זה מקור-גאון לנו, וחייב לשמם מקור-סיפוק אף לכם.

המסק

בגירותי ורבותי, אמרתי לפני כן, כי אל לנו להיתפס לשאננות לגבי בטחוננו. באותו אופן, גל מלכו שולל אחר השיגשוג הנראה לעין בחנויות ה"סופרטקס" שלנו וברחובות

הראשיים של הערים הגדולות, בחלקים המיושבים של ישראל - (שהם פחות ממחצית מהמחנה) בכל הנוגע לסצנו הכלכלי הכללי.

אמת, במשך משך שנים אלה עשינו כנרת-דרך רבה. כן נכון הוא שהמדיניות הכלכלית החדשה שנחנכה לפני שנתיים נתנה לה ביטחון.

בטוחני, כי עמיתי שר האוצר, כבר עמד על כך בפגישתנו עמכם.

ביהא, כולנו יכולים לשאוב סיפוק מהתקדמות זו. אולם, יודי, הסתכלו אנו על סביבותיכם, אל חתנו עיניכם על הנעשה, אלא על מה שעדיין לא נעשה. שאנו עיניכם צרובה ונגבה, מזרחה וימה. ראו בטו-עיניכם כי למעלה ממחצית הקרקע שוטטה ועזובה. זהו, כפי שאמרו יודעים, עשור הנגב, ואנו השקענו מאמצים גדולים באותו איזור. עתה החלטנו, מסיבות רבות, שאיני יכול להרחיב עליהן את הדיבור הערב, להפוך את הגליל למפעל גדול של פיתוח והתיישבות. ראיתם כמה מסיפורי-הגליל העזובים, החרים הצחיחים ואדמת-הסרסים. אני מצטער, כי ברכת הגשם מנעה בעדכם מלהדור אל ליבו של איזור זה. שמתים אלה הושמו לפסחה על-ידי כובשינו; ביזנסמיניט וערבים, צלבנים וסלגו⁴ קיפו ויש לגאלם מורפתם ומצחיחותם.

כל זאת - פיתוח הנגב והגליל, יהיה קשה יותר מפיתוח מחציתה הראשונה של ישראל. הנה נתחה רק על שאלת המים, שהם בה בדירים ויקרים.

אף-על-פז-כן, חייבים אנו להביא את המים לאדמת החרבה. סכומי-כסף עצומים הושקעו ומוקפים לצורך זה ואני מקווה; כי יפול בחלקנו הכבוד להיות הראשונים לפרוץ את ים-הסלח ולהמתיק מים לצורך השקיה וכאר חליות מסחריות. כבר זה, הזקה עליו שיפלה בדמים סרובים.

כפי שהזיתים בצרכיה של האדמה, כן חוכלו, כפי שאני מקווה, להפעיל דמיונכם, כדי לשמור את זעקתם של ארמם יהודים, שאנו עדיין חייבים לאמצאם להביאם לישראל.

רבנות הפוליס הבאים ארצה מדי שנה בשנה, מגיעים אף הם בעירום ובחוסר-כל -

מעין בנואה לקרקע הצחיחה. איני יכול שלא להעלות צליל עגום בנקודה זו: בעלי

האמצעים נשארים מאחור ושולחים אלינו את העניינים, חסרי הפרטה, והשבורים
בגרף ובנפש. כמה מכם עמדו פנים-אל-פנים עם עובדה זו בשדרות ובמרכזים אחרים.
אילולא ילדיהם של העולים החדשים, ארץם שטה^ל לך ושלטה^ל לך יקרים, היה באמת
ליבי כבד עלי. אך בעבורם טוכנים לסכול ולהציאבק ולשאוף, עד שיגדלו ויגיעו
"לחומה ולמעשים טובים".

הצעירים חייבים להתחנך כיאור - ללמוד בבתי-ספר ולקבוצה דעה, חרף כל
המאמצים וההשקעה הכספית הכרוכים בהקמת בתי-ספר לבתי-ספר ובאספקת מתקנים,
טורים וציוד.

על-ידי זירוג שתי מספרות אלה - שמטת הקרקע ושמטת האדם - של עסנו - נוכל
להפריח שטחים אלו, כפי שכבר עשינו במרכז הארץ, בעסק יזרע אל ובנקמה-הירדן.
ייתכן שהדבר יימשך עשור-שנים אחד או שניים, וכי לא יהיה זה דבר קל, אך עוד יבוא
יום ואז תירוכחו לדעת, כי הנגב הזנוח והגליל השומם כבר פרחו וירשבו.

התביעה שמיטה זו טטילה עלינו הן, כמובן: כוח-אדם, ידע ותקציבים.

בזמן הסוכנות היהודית הזהירנו מפני החזרה האפשרית לטעורה. ייתכן שידוע
לכם, כי באותם הימים המדברים טילאחי מפקיד מסוים - החילה בחיסול הסעברות ולאחר
מכן, בעבודה הקדחתנית והמסורה של המיישבות המוניות ושיכון, שאיפשרו לנו לדוקמן.
אודה ולא אבוש, כי אני מזדעזע בשומעני, כי יהודים בישראל, גברים נשים וסוף,
עלולים לחיות טוב במחנות. אונת הגשמים שמשמשת ובאה ואני יכול לראותם לבגד
פיני, כפי שהיו רק לפני מספר שנים, אנשים אוטללים ובנוכיים באוהלים ובפחונים,
הרועדים מקור, בטעה שהגשם דולף פנימה והרצפה שוקעת בנוץ.

יודעי, חזקה אטובתנו, שלכם ושלי, כי ישראל אינה קיימת, כדי לשטש את
חושביה בלבד. לפיכך העמיסה ישראל על עצמה נמלי-אחריות גדולים, ^{52/} בעבור
אזרחיה כיום - הבה בזכור, כי רבים טאלה הגיעו אך אהמול - אלא בעבור כל אלה
הנחידים לבוא. נמלי-אחריות כבדים - טבתסה כספית וטאיר בחינות. לא פחות מכן,

כבוד הוא עול הנשיאה בהוצאות הבטחון וההגנה, הגופל אך ורק על שכמנו. שום כוח
מוסרי עלי אדמת לא יוכל לפסור את ישראל מנטלי-אחריות אלה, לבטחונם ולרווחתם
של אזרחיה כיום ולהכשרתה ולקיומה של מולדת למאות האלפים שעוד יבואו.

יודי, כלום תיפלבנו, אם אשאל איזה כוח מוסרי יכול לפסור את יהודי העולם
החופשי, סאתריותם כלפי העם היהודי המבקש מקלט ושיבה למולדת?

בשנים החולפות, נחת והלך סכום-מכספים שהגיע לישראל מפעם המגבית היהודית
המאוחדת. דומה ששומתינו מעבר לים חשו, כי הבעיות נפתרו. אחר ככלות הכל יש מדינה
ואפשר להסיל יותר ויותר על שכמה.

יודי, אתם נופלים את הכנס המשועי של משלחת הסקר ופותחים את השנה ה-26 לקיומה
של המגבית היהודית המאוחדת. אין כל טיבה ארבייקטיבית לדילול בפעילותה של המגבית -
מבחינה יחדנית וקיבוצית. מחציתה הצחיחה של ישראל, שהזכרתי לעיל, קוראת לכם ומטילה
עליכם הבעיות. היהודים העתידיים לבוא, וישראל, המדברת בשמם, שמטיעים את זעקת-האלם
אף כי מחרישה אזניים! רבבות הילדים של הפולים החוששים, זועקים אליכם במניעת במים,
בתי-ספר ומחקני-חקר.

בשמם פונה ישראל אליכם וחובעת את השתתפותכם ושותפותכם המלאה.

עוד מעט תחזרו אל במיכם ותהיו שוב בחוף הקהילה היהודית הגדולה ביותר בעולם.
זכרו והזכירו-בא לאחיבנו היהודים, את אשר ראיתם ושמתם. החזירו בהם רוח חדשה ללב חדש.

השנה חגגנו עמכם את חצי יובל השנים לקיום המגבית היהודית המאוחדת.

המגבית היהודית זוקפת לזכותה פעמים גדולות; נחשול גואה של רוח התנדבות ושל השתתפות
ההולמת את הפגב.

הוכיחו-בא, איפוא, פעמים גם ב-25 השנים הבאות. על אהדיותכם מוטל לדאוג לכך שהשנים

הבאות לא תיפולגה סעברכם המפואר. לפשנחגוב את הירבל המלא - ואני מקוה, כי רבים

מבינינו עוד יהיו, נוכחים כאן - תהיה ישראל לבמה אף משגשגת, בת המישה או ששה

סיליונים, אשר אתם סייעתם להבאתם ולשיקומם.

יודי ועמיתי היקרים, אני מקוה ומאמין, כי הערב תכרתו ברית זו עם ישראל.

שם של המגבית היהודית המאוחדת וקהילת יהודי אמריקה, יזרה שוב בהוד ובהוד, ושוב
ייעשו פעמים מפוארים לסובת העם היהודי.